

ห้องขจร

นิราศพระยามหานุภาพไปเมืองจีน

๕
ครึ่งกรุงธนบุรี

๑
ปีฉลู พ.ศ. ๒๓๒๔

ห้องขจร

อ

895.911

ม192น

๗
มพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

๑
นายฉลุมาศ อักษรมัต

๑
ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๑
วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

หนังสืออ้างอิง
ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

B95 911

M 192 26

S. 2

นิราศพระยามหาอนุภาพไปเมืองจีน

ครึ่งกรุงธนบุรี

ปีฉลู พ.ศ. ๒๓๒๔

11 ส.ค. 2524

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นายฉลุมาศ อักษรมัต

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

h 88343

103702

85790

คำนำ

นางบุญรักษา อักษรมัต ได้มาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่แผนก
ค้นคว้า กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ว่า
ประสงค์จะจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง นิราศพระยามหามุข
ไปเมืองจีน ครึ่งกรุงธนบุรี เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงาน
ฌาปนกิจศพ นายอุดมคำ อักษรมัต ผู้เป็นสามี กำหนด
งานวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๓ ณ เมรุวัดมกุฏ-
กษัตริยาราม กรมศิลปากรยินดีอนุญาตให้จัดพิมพ์ได้

หนังสือนิราศพระยามหามุขไปเมืองจีนนี้ เจ้าหน้าที่
แผนกเรียบเรียง กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ ได้
ตรวจสอบ เห็นเป็นเอกสารที่มีความสำคัญทางวรรณคดี
ประวัติศาสตร์และการทูต จึงได้ชำระและทำเชิงอรรถ
อธิบายไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เมื่อมีโอกาจัดพิมพ์ในครั้ง
จึงนับเป็นการดียิ่ง

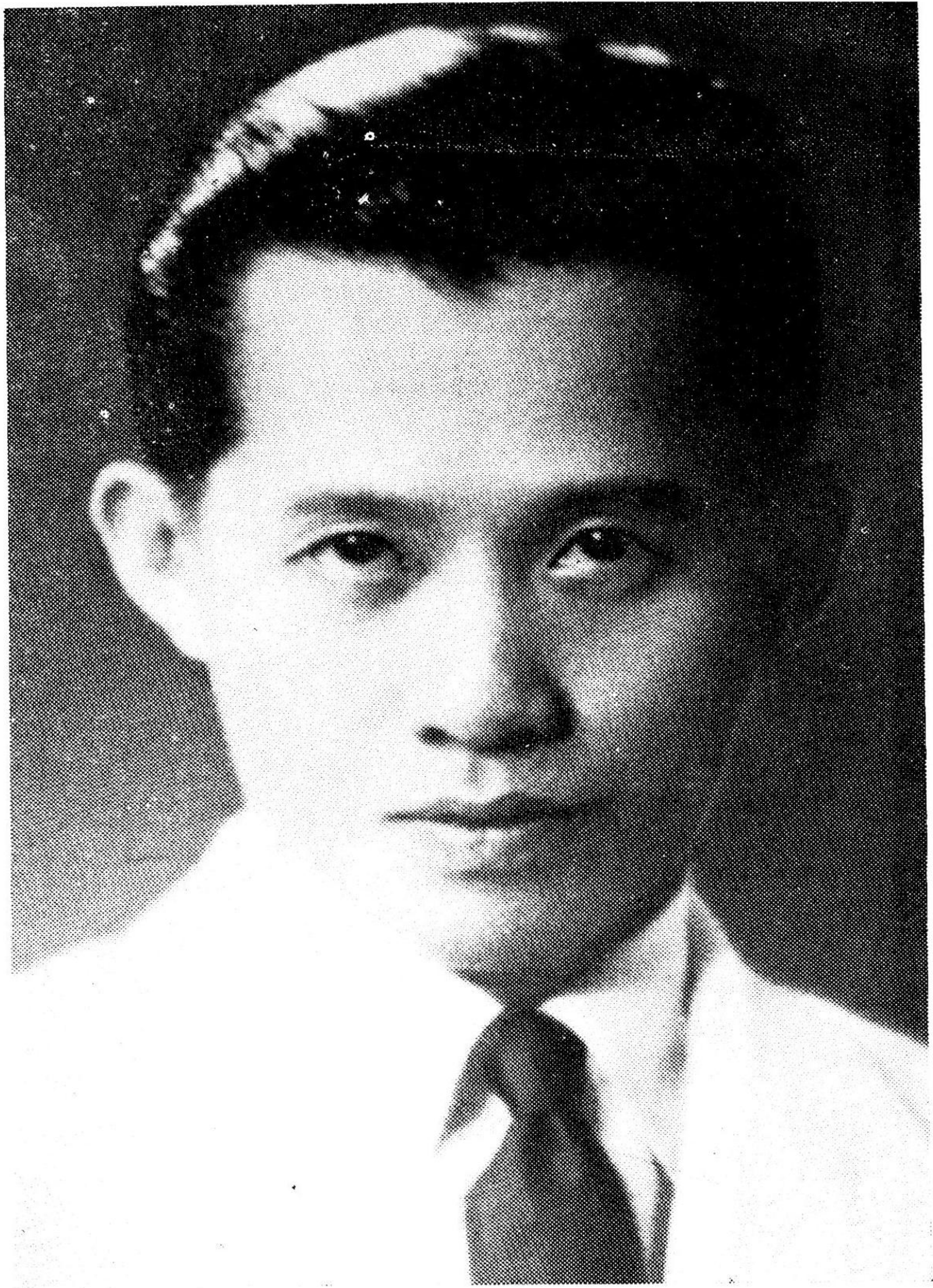
กรมศิลปากร ขออนุโมทนาคุณศรัทธาทักษิณานุปทาน
ที่เจ้าภาพบำเพ็ญอุทิศแด่ นายอุดมคำ อักษรมัต ผู้ดวงดับ

๗

ไปแล้ว และได้ให้จัดพิมพ์หนังสือแจกจ่ายเป็นกุศด-
ดาธารณประโยชน์ ขออำนาจกุศดจงดลบันดาลให้ นาย
นฤมาศ อักษรมัต ได้ประสบสุคติในสัมปรายภพสัมตาม
เจตจำนงของเจ้าภาพทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๓

นายฉลุมาศ อักษรมัต

ชาตะ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๔
มรณะ ๘ สิงหาคม ๒๕๐๓

ประวัติย่อ

นายณัฐมาศ อักษรมัต เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๔ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนมัธยมวัดราชาธิวาส และมัธยมศึกษาปีที่ ๘ จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้รับปริญญาธรรมศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ เข้ารับราชการในกระทรวงศึกษาธิการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ต่อมาได้ย้ายไปปฏิบัติงานทางด้านวัฒนธรรมสงเคราะห์ ที่สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ แล้วภายหลังได้โอนกลับมารับราชการในกระทรวงศึกษาธิการตามเดิมอีกจนถึงวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ จึงได้ลาออกจากราชการ ไปเป็นพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทยจนกระทั่งถึงแก่กรรม ในระหว่างที่ทำงานอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เคยไปช่วยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประชุมครั้งแรกขององค์การ SEATO ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม และการประชุมทางวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ณ ศาลาดนตรีธรรม

นายณดุมาศได้ทำการสมรสกับ น.ส. บุญรักษ์ ดันติ-
พิทักษ์ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๓ มีบุตร ๑ คน
ชื่อ ด.ช. ศักดา อักษรมัต และมีพี่น้องร่วมบิดามารดา
๖ คน

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ นายณดุมาศได้ป่วยเป็นโรค
Psoriasis Arthropathy ได้ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล
ศิริราช เป็นเวลาประมาณ ๗ เดือนเศษ อาการจึงค่อย
ทุเลาขึ้น และกลับไปปฏิบัติงานได้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๖
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๓ อาการป่วยก็กำเริบขึ้นอีก ทั้งมีโรค
ปอดอักเสบเข้ามาแทรกด้วย หลังจากที่ได้เชิญนายแพทย์
มาทำการรักษาที่บ้านแล้วอาการไม่ดีขึ้น จึงได้ไปรับการ
รักษาที่โรงพยาบาลศิริราชอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๘
มิถุนายน ๒๕๐๓ อาการคงมีแต่ทรงกับทรุดจนสุดความ
สามารถของแพทย์ และได้ถึงแก่กรรมเมื่อเวลา ๕.๓๐ น.
วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ รวมอายุได้ ๓๕ ปี.

คำไว้อาลัย

ดิฉันเรียกคุณคุณมาศว่า “พ่อ” คือเรียกอย่างเดียวกับลูก ในความรู้จักของดิฉันพ่อเป็นคนดีพร้อมทุกประการ มีความกตัญญูกตเวทิต์ต่อบุพพการี ปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นหัวหน้าครอบครัว มีความรักและอ่อนโยนต่อญาติและมิตรสหาย แต่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน สุภาพอ่อนโยนต่อผู้ใหญ่ เยือกเย็นสุขุมตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีความเห็นใดเกิดขึ้น เป็นผู้ที่มีความสามารถในทางวิชาการและการสังคม เมตตากรุณาต่อผู้น้อยให้ความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้ทุกข์ยาก เป็นบุคคลที่ไม่รู้จักคำว่า “โกรธ” หรือ “เกลียด” และให้อภัยเสมอ คุณความดีของพ่อ ทำให้ครอบครัวน้อย ๆ ของเราประดังแต่ความร่มรื่นระยิบระยับพิเศษที่ได้อยู่ร่วมกัน ดิฉันได้รับแต่ความสุขและความปลื้มชื่นตลอดเวลา ทำให้ดิฉันมีความปลื้มปิติและภาคภูมิใจอยู่เสมอว่าดิฉันได้เลือกทางเดินชีวิตได้ถูกต้อง

น

แต่แล้ว พ่อซึ่งเป็นทรกและเคารพของดิฉันก็ต้องประ-
ศพเคราะห์กรรมด้วยโรคพยาธิเข้ามาเบียดเบียนพรากชีวิต
ไปอย่างน่าเศร้าย พ่อได้จากไปแล้วอย่างไม่มีวันที่จะกลับ
มาอีก ทั้งความรักอาลัยและความเศร้าสลดใจแก่ผู้บังเกิด
เกล้า ครอบครัว และญาติพี่น้อง แม้ว่าชีวิตและร่างกาย
ของพ่อจะสูญสิ้นไป คุณความดีของพ่อที่ได้สร้างสมไว้มิ
คงจาริกอยู่ชั่ววันหนึ่ง

ในโอกาสบำเพ็ญกุศลและฌาปนกิจศพของพ่อ ดิฉัน
ขอตั้งสัตย์ปฏิญาณว่า จะสนองคุณความดีของพ่อ ด้วย
การทำนุบำรุงบุญน้อย (ดวงใจ) ของพ่อให้เป็นบุคคลที่ดีที่สุด
คนหนึ่งในวันข้างหน้าจนสุดความสามารถของดิฉัน วิญญาณ
ของพ่อถึงสถิตอยู่แห่งใดขอจงโปรดรับทราบ และไปสู่สุคติ
โดยปราศจากความกังวลห่วงใยใด ๆ ทั้งสิ้นเถิด.

บุญรักษ์ อักษรมัต

อธิบายนิราศพระยามหานุภาพ

ในครั้งกรุงธนบุรี เมื่อปีฉลู จุฬศักราช ๑๑๔๓
พ.ศ. ๒๓๒๔ พระเจ้ากรุงธนบุรีทรงแต่งราชทูตไปเจริญ
ทางพระราชไมตรี ต่อพระเจ้ากรุงจีน แผ่นดินเขย่นหลง
ณ กรุงปักกิ่ง เหตุที่ราชทูตไทยไปเมืองจีนครั้งนั้นมั่ง
อยู่ในหนังสือพระราชวิจารณ์ หน้า ๑๒๗ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒
คือคราวที่เจ้าฟ้ากรมหลวงนรินทรณ์เร่เสด็จไปด้วย เมื่อ
ยังเป็นตำแหน่งหลวงฤทธิชัยเวรมหาดเล็ก ดังปรากฏอยู่
ในหนังสือพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๑ นั้น คราวนั้น
พระยามหานุภาพ จะเป็นตำแหน่งใดอยู่หาทราบไม่ ได้ไป
ในคณะทูตด้วย ได้แต่งกลอนนิราศเรื่องนี้ไว้ เรียกว่านิราศ
เมืองกวางตุ้ง ในทางโบราณคดี นิราศนี้เป็นจดหมายเหตุ
เหลืออยู่ฉบับเดียวที่ปรากฏรายการเรื่องทูตไทยไปเมืองจีน

คราวนั้น ถ้าว่าทางวรรณคดีพระยาพานภาพน์ เป็นกวี
มีชื่อเสียงในกรุงรัตนโกสินทร์ ๑ คนหนึ่ง มีเพลงยาวพระยา
พานภาพน์แต่งยังปรากฏอยู่หลายเรื่อง แต่ที่แต่งเป็นเรื่อง
จะได้แต่งหนังสือเรื่องอะไรไว้มานาน นอกจากนิราศเมืองจันท
เรื่องนงนุชหาทราบไม่ว่า

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๒

นิราศพระยามหานุภาพไปเมืองจีน

๑ สรวมขั้พบั้คมบรมนารถ ด้วยภักดีซุ้ดดาบาท
อภิวาทขอเบ้องพระบารมี เป็นร่ว้ไพ้ชั้สุวรรณกัณเเก้
ไปประเทศกวางตุ้งกรุงศรี เป็นจดหมายมาถวายเป็นภักดี
ตามที่ได้ดื่บเดิมความ แรกราชดำริไตรตรองถวิล จะ
เหยียบพนั้บถพิ้นให้งามสำนวม จะสร้างสรุ้คดังสรุ้คที่
เร่องราม จั้จะงามมงกุฎอยุธยา เมื่อไ้ไ้ศุ้รย์สั้มบุรณ์
ด้วยสั้มบั้ค กั้บกษั้ตริย์ราชคฤ(๑)คฤาหา เคยร่ว้พณั้ยน
แผ่สุวรรณมา แต่นิราเ้ด้อมเค้รำมาเนานาน เ้ด้อม
สนองโดยครองกระษั้ตริย์ชาติ เ้ด้อมราชไมตรีไม้มีสำน
เ้ด้อมสวาทชาคมากั้ชานาน จะประมานั้ยดื่บดื่บปดาย จั้
ทรงคิจะคิความตามปฐูม สำหรับราชบรมกระษั้ตริย์ตาย

(๑) หมายถึงประเทศจีน คติโบราณเรียกประเทศจีนว่าราชคฤห์ มี
ปรากฏในหนังสือเก่าๆ คฤาหา เป็นสร้อยคำของราชคฤห์

จึ่งแผ่พันธุ์วรรณพรรณราย เอาแบบกายฝนเผื่อเป็นเครือ
 วัลย์ เอาทับทิมแทนใบได้ดอกเพชร งามเสร็จจลัมบูรณ์
 ทุกดั่งสรรพ งามทางทั้งจะสร้างเขตคน งามสรรค์ทรงคิด
 คดงาม ควรเป็นจอมจุฬาราช แล้วแต่จับดั่งกษัตริย์
 ออกฉนาม แยมพระโอษฐ์ประติพัทธแล้วตรัสความ อำ
 มาตย์หม่มนามประนมพั่ง ไฉนพร้อมยอมอวยแล้วอภิวัต
 กราบบาทด้วยค่านับแล้วรับสั่ง ทูลโดยดำดัดมาเป็นตรา
 ตรึง ทหุคแล้วจะยังย่นควร จึ่งพระบาททรงราชนิพนธ์
 ดัร เป็นตะพานนพคุณควรสงวน ให้เขียนดาร์ตงดาน
 ทองทวน จัดส่วนบรรณาการตะดานตา อนึ่งนอกจิมก้อง
 เป็นของถวาย ก็ไปรยปรายประทานไปหนักหนา ทั้งนาย
 ห้างขุนนางในนครา ให้มีตราบัวแก้วสำคัญกัน แล้วจัด
 ทูลทูลคำให้จำสาร บรรณาการพร้อมต้นทุกดั่งสรรพ
 หงของแถมแนมความนงามครัน เป็นก้านดถวายนอก
 บรรณาการ แล้วทรงตั้งตั้งของเป็นสองเหล่า อย่าควบ
 เข้าแบ่งพร้อมเป็นสองฐาน ฝ่ายทูลนั้นให้ว่าบรรณาการ

โดยฉบับโบราณรวดมา อนึ่งนอกจก้องเป็นของถวาย รับ
 ตั้งยกให้หกนายข้าหลวงว่า บรรทุกเสร็จทั้งสิบเอ็ดเกวรา
 มาทอดท่าคอยฤกษ์เรียงดำ ครนถึงวันฤกษ์เชษฐมาดี ภาพ-
 บัณฑิตสิบสามคำ เมื่อโมงสองบาทเข้าพอเงงา ดิบ
 เอ็ดด่าบังคมดาแล้วคลาไคด ครนเรือดองคดอยคดองตาด
 เดียว คดถึงเหตยวแล้วชดนัยน์ไหด จะจากเรือนจากเพื่อน
 ภิรมย์ไทด ดั่งสายใจนี้จะขาดจากอาตมา โอ้ความปรีดี
 เปรมเกษมสันต์ ตั้งแต่จะนับวันคอยหา จะนับเดือน
 เค็ดอนดังวัจฉรา จะกัมหนานั่งชำระกำไป ชะรอยพราก
 เนอนกวิหคชัง บำราศรังريبดุกเขาเป็นไฉน มาตาม
 ทนบันร้างไวักดางใจ ให้จำไทดจากราชธานี แล้วยอกร
 มัดการชนเพียงผม พระบรมไตรรัตนเรืองศรี เตชะ-
 คัดจจาบารมี ทงชนคอดออมอำนวยทาน ขอเป็นชายเจ็ด
 ชนไปกนเกศ สรรพเภททุกข์ภัยในชดฉาน ให้เอดอด
 เหตุสารพัดกำจัดมาร มัดการแล้วดองครรไคไป ครน
 ถึงเมืองปากน้ำพอยำฆ้อง ดูเหว้าร้องเพดาประจुตสมัย

ทอดส้มอรอร้งประทั้งใจ อยู่ที่พักชดาดย่นนึ่งองวัน ค่อ
 ให้นำขิงได้ถอยออกถอยด่อง จำเพาะร้องดำเภาฉายฉน์
 แต่ดูดซากดากเข็นอยู่เป็นควน หวังให้ทันมรสุมดำเภาไป
 ครนข้ามโขดหลังเต่าออกคกตก ก็ตงตรกตรอมจน
 กมลใหม่ เขาผูกจัดเชือกเด้าแดงเฒ่าไป แด้วคอยดม
 ที่จะได้ไคดคดา ครนเขาชักใบดูดขนสุดเด้า กับดาบ
 เปด้าทรวงโถมมนัดล่า คณทุมมกุ่มทงเทมา เกตรา
 กัดกดอกกระฉอกกาย กระทบบัดพัดบันทึกพนคณ แด
 พูพ่นพุ่มพ้องนองด้าย แด้นทเวศแต่ชบเขาเมามาย ระกำ
 กายมิได้กินโภชนา แต่ก้าวเดียวค้อยละเดียวคด้วยดมขัด
 พระพายพัดสาดันตรานหน้า^(๑) แต่แด่นก้าวกลับไปไปมา
 แด้วกถอยคอยท่าดมดี สุดคิดจึงอุทิศถึงพระบาท แด้ว
 ยอกรอภิวาทเหนือเกศ ขอเดชะตะบะบุญพระบารมี จะ
 แทนทวรพุทธโพธิญาณ กับอนึ่งซึ่งพระองค์ได้ทรงคิด

(๑) ตรานหน้า หมายถึงปะทะหน้า

อันเนื่องบุญไฉนยอดพระกรรมฐาน มาช่วยบั้งดมขัดอย่า
 พัดคราน ขบขันคาดดมดั่งให้ตรงไป อนึ่งเขาในชลา-
 มัจฉาชาติ ทั้งปีศาจพวกพรายอย่ากรายโกด ให้ปดอด
 เหตุสารพัดกำจัดภัย จำเรณูชัยชมชนจนคั่นมา ครั้น
 ดั้นคำบรรยายพระพายพัด พอดคำสัตย์ดั่งท่ายกย้ายหา ได้
 เห็นเหตุในพระเดชเดชา ก็เด่นไปได้ทวาทสวัน จึงถึง
 ทว่าด้ามร้อยยอด เขาหยุดทอดไหว้เทวทำขวัญ ตามเคย
 ดั่งเวรแก่เทวัญ ที่ด้าคณูหักคามเคยมา แล้วใช้ใบ
 บากข้ามไปตามเข้ม ค่อยเก็บเต็มดมไปด้วยใบผ้า ได้สอง
 วันแต่ด้นจรคดา ครั้นถึงกิ่งกลางมหาสมุทรไท จึงบูชา
 ตรงหน้าพุทไธมาศ เช่นด้าดลงท้องทะเลใหญ่ กระดาศ
 เพลรินเหด้าแล้วดอยไป เขาว่าไหว้ผ่น้ำในท่ามกลาง แต่
 จากนั้นสองวันก็ไปเห็น พระสุริยหย่อนแสงเย็นถึงเกาะขวาง
 ชะงือกเงอมเออมแอบอยู่แทบทาง กระเด็นโดดอยู่กลางวาร
 แต่คราบคำยารุ่งจนเรืองแสง ก็เด่นแสงเด็ดพันศิริศรี
 ถึงเกาะมันคิดว่ามันยังมากมี ได้ถามถึว่าบุราณประมาณ

มา แล้วไปสองวันเดาก็เขาขุน บ้างเรียกเกาะกุ่ม^๑ ตุ่ม^๒ ญา
 เป็นสองเกาะน้อยใหญ่แต่เกิดตา กับชอบฝั่งนั้น ลัก^๓ ห้า
 โยชน^๔ ปดาย ก็ใช้ไปปด^๕ ทางที่หว่างนั้น ถึง^๖ ดุด^๗ กำปั่น
 ไปค้าขาย จะเดินนอกนั้นไม่ได้^๘ โกด^๙ เกาะทราย จำเพาะ
 บ่ายเข้าหว่างเป็นทางจร เขาดม^{๑๐} โกด^{๑๑} ให้^{๑๒} เทเวศร ตามเพศ
 ที่^{๑๓} ถัดอยู่^{๑๔} ดิง^{๑๕} ธร บรรดาพวกเรือ^{๑๖} ค้า^{๑๗} เกศ^{๑๘} ราช^{๑๙} ถวาย^{๒๐} กร
 ตาม^{๒๑} คำ^{๒๒} แห่ง^{๒๓} ทุก^{๒๔} แห่ง^{๒๕} ไป ครัน^{๒๖} ถึง^{๒๗} แห^{๒๘} ดม^{๒๙} เดียว^{๓๐} หน้า^{๓๑} เมือง
 ปาดัก^(๑) ก็^{๓๒} ประ^{๓๓} จัก^{๓๔} ษ^{๓๕} ปาก^{๓๖} น้ำ^{๓๗} พอ^{๓๘} จำ^{๓๙} ได้ เห็น^{๔๐} เรือ^{๔๑} ญวน^{๔๒} ยืน
 แฉว^{๔๓} เป็น^{๔๔} แถว^{๔๕} ไป เขา^{๔๖} ใช้^{๔๗} ไป^{๔๘} เต็ม^{๔๙} ด่า^{๕๐} ออก^{๕๑} หากิน แล้ว^{๕๒} ไป
 สอง^{๕๓} วัน^{๕๔} ครึง^{๕๕} ก็^{๕๖} ถึง^{๕๗} ไค^{๕๘} ด เห็น^{๕๙} ปาก^{๖๐} น้ำ^{๖๑} ญวน^{๖๒} ใหญ่^{๖๓} ก็^{๖๔} ใจ^{๖๕} ถู^{๖๖} ด เกิด^{๖๗} ออก
 จะ^{๖๘} ออก^{๖๙} ชิง^{๗๐} ชัย^{๗๑} ดี^{๗๒} ไพริน ก็^{๗๓} คิด^{๗๔} ดี^{๗๕} กว่า^{๗๖} จะ^{๗๗} ดั้น^{๗๘} ดุด^{๗๙} ที่ แล้ว^{๘๐} ก็^{๘๑} ไป
 ตาม^{๘๒} วัน^{๘๓} ถึง^{๘๔} บรรพ^{๘๕} ต นาม^{๘๖} กำ^{๘๗}หนด^{๘๘} ช่าง^{๘๙} ข้าม^{๙๐} ครี^{๙๑} ศรี^{๙๒} ตระ^{๙๓} ห่ง^{๙๔} น
 เขา^{๙๕} งา^{๙๖} เชา^{๙๗} ดธิ เขา^{๙๘} ว่า^{๙๙} มี^{๑๐๐} เป็น^{๑๐๑} นิ^{๑๐๒} ทาน^{๑๐๓} บราณ^{๑๐๔} มา ว่า^{๑๐๕} เขา^{๑๐๖} น
 อัก^{๑๐๗} คัก^{๑๐๘} กาด^{๑๐๙} วาด เมื่อ^{๑๑๐} ไฟ^{๑๑๑} ฟ้า^{๑๑๒} ฆ่า^{๑๑๓} ฟาด^{๑๑๔} ลง^{๑๑๕} ญา แล้ว^{๑๑๖} ดูก^{๑๑๗} ใหม่^{๑๑๘}

(๑) ชื่อเมืองในญวน

ได้เลียบตามคีตา พฤษชาจึงไม่ดัดระบัดใบ ดูกก็เหมือน
 หนึ่งจะต้องทำนองกล่าว ด้วยเรื่องราวย่อมมีอยู่ที่ใด
 แดวแด่นผ่านพ้นสถานทีนั้นไป จนอุทัยแจ่มแจ้งโพยมบน
 กัดยงอินทงศวบุตร^(๑) ดั่งสุดเทิดเทียมพระเวหน ตระหง่าน
 เขาเงาดำลงงาชด ฝ่ายบนเบื่องจอมคีรินราย มีคีตา
 หนึ่งปักเป็นกำหนด ประหลาดหลากกว่าบรรพตทั้งหลาย
 พังแฉดงหลายปากมามากมาย ว่าเป็นศรณารายณ์อวตาร
 เมื่อเสด็จออกดงไปทรงพรต ยังบรรพตศาลาลัยไพร่ด้าน
 ทรงแผดงศาตรศรไปรอนราญ พินาศมารซึ่งแปดเป็น
 กวางมา แดวสาปศรให้เป็นท่อนคีตาปัก จึงประจักษ์
 อยู่ที่จอมภุมา ทรงสถานทีประมาณสมมุติมา ก็หมาย
 ตาเหมือนจะต้องบูรณกาด ฝ่ายฝูงคณาอารักษ์ ดิถีศักดิ์
 เข้าสู่ถึงสถาน ผู้ไปมาบูชาเชยวชาญ วิสัยพลพาวนิช
 นิยมมา แต่แปดกอย่างออกที่ท่าด่านน้อย กระเจอย

(๑) ชื่อภูเขา

ร้อยพ่อพึ่งเด่นหา เอาเชือกเสาเพลาโบได้เกศรา แล้ว
 เย็บผ้าถุงเด่บึงเรียงราย บรรดามีเงินทองของเอนไอช
 ด้รพโกชนได้ลงบรรจงถวาย เขากระตาสวาครูปทุกตัว
 นาย ทงนายท้ายคั่นหนทุกคนไป ด้วยกดำเกาน้อยดง
 ดอยน้ำ เหมือนถ่ายดำทรายให้คล้ายได้ เมากระตาส
 ฟาดเคราะห์ห้ละเดาะไป ตามวิสัยสัญญาแต่ก่อนมา แล้ว
 จากน้นดองวันก็เห็นเขา เป็นชอบเงายืดยาวไปน้กหนา
 ค่อยเด่นคด่องไปได้ดองทิวารา ก็ถึงวาโหดดักทะเลวน
 เป็นที่ข้ามตามทางไปกวางตุง เห็นดุ่ม่มงหมอกมืดไม่เห็น
 หน แล้วก็กว้างกว่าทางทุกตำบล ก็พึงยดเขาบูชาเป็น
 อาจิณ กำหนดแต่เขาขวางที่ทางมา เป็นพาราเห่ดำดวน
 แต่ญวนด้น จนวนาโหดชอบแคว้นแดนคีชริน จึงดุดดิน
 ด้นเขตนีเวศญวน ก็บายข้ามตามบุรพาภาค แด่นวิบาก
 คด้นใหญ่ก็ใจหวน แต่หาเวเหียนป่วนเบี่ยนดกนชกวน ด้วย
 เมาชวนรกรรระทมทน แล้วบังเกิดพายุใหญ่จนโบกดับ
 ทงคด้นทบเทพองทงนองฝน เป็นพยุพยับท่วมมวน ก้าง

ฝนแถบพรายกระจายไป เดี๋ยงคณประหนึ่งพินธุชาวาส
 จะวินาศไปด้วยชลไม่ทนได้ คตังหนึ่งเห็นเขาวิ่งวุ่นวายไป
 บ้างร้องไห้รักคนอยู่दनดาน บ้างก็ยัดมัดไม้ใบเก่า บ้างก็
 เผาถังน้ำแดงบ้าน เห็นการผิดแฉกก็คิดนมัสการ ตตะ
 พาดภาวนารักษาคณ จะแผ้วที่หยุดก็สุดเนตร จะตั้งเกศ
 พิงพนธ์ก็ชดต้น แตนังแดงตากันห้าคน เห็นจะจนเดี่ยว
 ในท้องทะเลดาน ลุดคิดจึงอุทิศถึงพระเดช มาปกเกศ
 ช่วชีพดังธาร เดชะตะบะบุญพระคุณมาน ดมพาด
 ก็คอยเปดาบรรเทาพณ เกตราจึงคอยพนชนคณได้ จึงชัก
 ใบขนรอไวพอนัน ครนดมหายค้อยสบายอารมณ์ครน ถึง
 กระนั้นยังไม่สุดสักราตรี ถ้ากลางคณก็ได้ชนแต่แดงจันทร์
 ทิวาวนก็ได้ชมแต่รังษี กับจะคณจนาในวารี ก็มีแต่
 พวกพรรคจะอนคราย ที่ตามด้อมค้อมวายนนหาดายหมู
 ก็เห็ดอรุจะกำหนดจดหมาย ชดาคำควยน้ำเค็มพราย ทง
 ลุดล่ายดังร้อยห้าสิบวา จะดูโดยทิศใดก็ใจหวาด วิปดาส
 เห็นวาพชนข้างขวา ประมาณยาวราวสามสิบห้าวา ที่

เกาะมะเกาส์ถาน เป็นท่วงที่หนีได้ก็ไ้การ มีกำแพง
 ดำคันคูด้ เห็นดำเภาเข้าครันกำปั่นทอด แดดดอด
 ดูไปไม่สุดที่ แต่มึงไม่วไ้ดินทุกครี บ้างทมิคนตัดไม
 ดัดทั้น แต้หนึ่งดูฎมาคีดาตาด ดึงประพาสหิมพานต์พนา-
 ดัณฑ์ ท่วงเวงเซิงผาเป็นหน้าบัน บ้างเป็นชอบคันธ์กุกฎดา
 ที่เดอมตายเฝ้ากษมเหมือนพรมดาด ที่ชาวดาตไปก็ดูดัง
 ปูผ้า ที่เยยมย้อยออกมาห้อยถึงคางคา จะไปมาเดยว
 หลีกครรไ้ไคด เห็นเรือเท่งเทยวท่องท่ามัจฉา ดูดาไป
 แต้ถ้วนเฝ้าไ้สว จนสุดเนตรดังเกดไม่สุดไป ดังทัพ
 ไหญ่ยกหนักออกหักกราญ อันโดยทางดางเฝ้าที่เว้นไว
 ครันจะไ้ถ้วนถึไ้วิการ เฝ้าลือสติจะดำริไ้รอบการ
 ขอประมาณแต่นิราธานี ถ้านับวันก็ไ้ด้ามสืบตามวัน
 ถ้ำดำคัญว่าเท่าไรในวิถึ ก็ไ้ด้ามร้อยโยชน์เคษดังเกดมี
 ถึงทวารพยัคฆ์ทันใด มีบ้อมปั่นย่นเยยมอยู่ดองฟาก
 ประหลาดหลากก่อเข้ากับเขาใหญ่ ยังบ้อมขวางไว้กดาง
 ชดาลัย เรือไปดองข้างอยู่กดางคั่น เป็นสง่าคักงามทง

ตามบ้อม ที่ก่อตอมดวนแห่ดั่งแถดั่งสรร เอาโยธาเจนจัด
 ให้มดัดกัน เป็นนรินทร์รักษาระวังการ ฝ่ายจันจงเอียง
 เป็นใหญ่ ได้คุมไพร่สืบหมื่นรักษาดสถาน กัดงเรือรบ
 พดนมัทนนาน มาถามการข่าวข้อคดี ฝ่ายทูตตอบว่า
 พระราชสาร พระผู้ผ่านอยุธยาดีศรี มาจิมก้องโดยคดอง
 ประเพณี จำเริญราชไมตรีตามโบราณ ฝ่ายจันจดหมาย
 เอารายชื่อ แดงกรวดดุทรงดั่งต้นฐาน แต่จำกคจค
 ไปจนไผปาน แดงเกณท์เจ้าพนักงานดงคุมไป กับทหาร
 ตามสืบได้เรือรบ เครื่องรบอาวุธสรรพได้ว พนักงาน
 บ้องกันให้ครรวใด ก็แค้นไปตามเรื่องรุธยา เห็นวารันนั้นไม่
 มีมัจฉาชาติ อริญวาล์เรากัไว้รักษา บนอากาศขาด
 หมู่ตฤณา พดฺฐาตาตาศด้วยคนไป เป็นชาวคามนิคม
 วาดิ ช่างทำทนนออกด้าหน้าอาศัย ถวนคกกอดอเนองเป็น
 เรืองไป ทุกวงเวียงเชิงไศดละดานตา ที่พนน่านนททำเป็น
 เรือกถวน บ้างเพาะพวนปลูกผักกัหนกหนา ที่ลุ่มลาดหาด
 หนักทำนา ไม่มีป่าปลูกไม้ไผ่มากมี พนผดแต่ทคนตระการ

รดี จะกำหนดนามไพร่กัไชที่ แต่เข้าคลองไปได้สองราตรี
 ถึงทหุคพกนัครา เห็นกำปั่นแดงดำเภาเขาคำชาย เป็น
 ทิวทอดตลอดท้ายคฤหา ทงด้แถวตามแนว่นครา ก็ทอด
 ทำหน้าเมืองเป็นเรื่องกัน แต่ได้กระโดงที่ระตะตะกะกาย
 จนดุด้ายเนตรแดงแปรผัน บ้างชนดองเทียวทองจรวัด
 ดุดอนนคทจะนับจะคณนา พิศภูมิสถานท้นคเรศ เป็นขอบ
 เขตอยู่แนวเนินผา มีกำแพงด้ามชนกนัครา ถ้วนคี่ดา
 แดงประดับประดับ อันหอรบนางเรียงที่เรียงเรียบ ไวระเบียบ
 บ้องกนบุรีศรี มีบ้อมขวางอยู่กลางชลธิ วารแด่นรอบ
 เป็นขอบคัน ตรงปากเมืองไว้เครื่องช้างเรือบ ก็เตรียม
 ครบทอดราอยู่ท้าน พอชุกเหตุตั้งเกิดคั่นวัน ก็เรียกท่น
 ถอยได้กัไคที่ ทกกองเกณฑ์ให้ตระเวนก็ดอดเดาะ เทียว
 รายเราะเรือบบุรีศรี สรรพสรรพาวุธไว้มากมี ประจำ
 ทจกชองอยู่อตรา เหล่าทหารประจำการกินเบยหวัด ก็
 เปดยณผลคกนพทกษรกษา ถ้วนเกาทณท่นทคอยู่อตรา
 ถือตำราที่โบราณท้านชิงชัย ฝ่ายฝูงประชาชนชาติ ก็

เกิดอนกราดกุดมามาไม่นับได้ ดั่งพร้งพร้อมด้อมพรมาดูไทย
 ทั้งชายหญิงวิ่งไขว่กันไปมา บ้างลงเรือน้อยๆมาพดอยทัก
 ยมพยักด้วยไม่รู้ภาษา บ้างดอยด้อมคอบรอบทงเกตรา เอา
 ผักปลามาจำหน่ายชายไทย อันนารีเรือดากดำหริบจ้าง
 นนรูปร่างหมดจดดัดได้ นวดน้มจุ่มดมละไมใจ เมื่อดู
 โทดเอกเอี่ยมดอชตา ครนเข้าใกล้ก็เห็นเดอดชายจะเผือด
 ผาด ด้วยการสวาทไม่หัดกเดือกภาษา แซกฝรั่งอังกฤษ
 วิตันตา จะไปมาย่อมได้อาศัยกัน ต้องห้ามทั้งมิให้ไปอยู่
 บก ประจำพกแห่ดงดัดด้านกันนั้น ประกวดตุดูทนนับถอกัน
 ไม่เว้นวันชายหาจึงว่าดี แต่บรรจงจริตจัดผัดพักตร์ บำรุง
 รักมิให้ชายหน่ายหนี กันไรให้วิไลกับเมापี่ มวยมิดอกไม
 เงินงาม นุ่งกึ่งเกงได้เสื้อที่ดังเกศ ทำแปดงเพศก็พอเอี่ยม
 ออกด้นาม รัชชาเดื่องประปรายให้ชายตาม แต่ต้องห้ามมิ
 ให้ไทยไปพบพาน ถ้าไปไหนพอพักด้านกันนี้ ไม่ระวังก็
 กระโจนเอาสูงสถาน วิตยเมืองเขาเป็นเรื่องราวพาด
 ถึงนอนคนดานข้ามได้ไม่ถอกัน บำรุงเรือแต่ให้ เกอการ

ดั่งवाद นนปุดาจัดแจงแกดง์ดรร ด่วนภูกดินพุ่งอบ
 ทรหตบครัน ปะไม้ท่นรูเขากเอาแพง เขามาชแจงความ
 ให้ตามกฏ ในกำหนดที่ตระหนักประจักษ์แจ้ง ว่า
 ดูวรรณชาวเหตองเครื่องทองแดง ทงแพรไหมเหล็ก
 แท่งแดด้าตรา มีให้ไทยเอาหญิงมาพิงพาด อันการ
 ดัวท่นกาชบกันหนักหนา ที่รักตัวเขากักถัวไม่พานพา ที่
 แกมกดากเขากดวเอาตัวพ่น เดี่ยแรงมาพาร้างถึงกวางตุ้ง
 เข่มนุ่งว่าจะดองกตองพรัน ได้ชมงามอยู่แต่โกดมิได้กิน
 ครนถึงวันรวิวารเวดา ภัทรบทกำหนดปีอุศุภศก ช่างหมู
 อจศกเขาปรักษา แด้วมารับค่านับราชด้ารา กับทูตาชา-
 หดวงทงปวงไป ขนชเกวียนจรดดด้วยคนห้าม ดำเนิน
 ตามที่ทางถนนใหญ่ คีดาตาดดาตบู้ดไป นนอำไพ
 เรียบริมรียา อันร้านรายขายของทงสองฟาก ประหลาด
 หดากถวนทำด้วยฉำฉา ประจงเจียนเขียนวาดแด้วชาดทา
 ที่ตงหน้าตรงร้านกระดานทอง เป็นวิสัยดุกค้าบรรดาขาย
 จารกรายไว้ให้ดูของ ที่กระถางรูปเทยนนเขียนทอง

ทั้งเคยรอรอดนดคนนรจนา อันเครื่องรันทด้าหรับประดับ
 ของ ด่วนแก้วแหวนเงินทองนันทกหนา แพรพรรณดรรพ-
 ดั่งตะตานคา ทั้งด้อม้ามุ่มม่านตระการใจ ทั้งถ้วยโก
 โอจานแดจันอับ จะคณนานามนับไปเป็นไหน ๆ บ้าง
 หาบคอนร่อนชายอุบายไป บ้างเคาะไม้แทนปากก็มากมาย
 อันหมู่แพะแกะกะทิงมึงดีห่าน วันตะพนักก็ไม่พานพอชาย
 เต็มตลาดคาชดูไม่รู้วาย บ้างช้อจ่ายวุ่นไขว่กันไปมา มีแต่
 จะฆ่าสัตว์ตัดชีวิตกรรม เป็นทรุษดารทไทยจิต^(๑) ข้างมิจฉา
 ไม่อายบาปหยาบพันทคณนา ความอุตด้าหมีให้เด็ดดังไรไป
 ที่หน้ากวานร้านตลาดนันทกวาดเดียน ตะดิบเคียนมให้มั่ง
 ใดได้ อันหญิงชายประชาชาเวียงชัย ก็วิ่งไขว่ช้อน
 หน้ามาอดวน บ้างอุ้มลูกจูงยายตะพายหदान กัดนदान
 วังเบียดกันเด็ดด้น ที่ชรามายากลำบากคน กชคน
 รีบเร่งมาแดงแดง เขาแว่นตาติดเนตรเข้าเพ่งพิศ หวังจิตให้

(๑) ไทยจิตร ไทย เป็นศัพท์บาลีแปลว่า ขโมย ไทยจิต หมายถึง
 ถึงใจที่ไม่บริสุทธิ์

๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

รุจกั๑ระหนั๑กแน๑ ทง๑สาวหนุ๑มก๑ดุม๑ก๑ด๑ค๑มา๑อ๑ค๑แ๑ ๑ซ๑อ๑แซ๑
 ๑เพ๑ง๑พิ๑ศ๑พิ๑นิ๑จ๑ไท๑ย ๑อัน๑ห๑ม๑สู่๑สาว๑ด๑ู๑ตาม๑ั๑ช๑ณ๑ิ๑มา๑ห๑ม๑าย ๑น๑น๑แ๑ต๑ง๑กาย
 ๑แซ๑ม๑ม๑ว๑ย๑ด๑้วย๑ไม๑ไ๑ห๑ว ๑ที่๑เย๑ยม๑ย๑ด๑อ๑ย๑ู๑บน๑ค๑ก๑ใน ๑น๑น๑อ๑ำ๑ไฟ๑พิ๑ศ
 ๑พร๑ง๑พร๑าย๑ศา ๑ค๑ู๑ย๑น๑แ๑ค๑ด๑ะ๑อ๑ย๑าง๑ก๑บ๑นาง๑เซ๑ยน ๑ทง๑จ๑บ๑เจ๑ย๑น๑ย๑ว
 ๑ย๑ว๑น๑เ๑น๑หา ๑ผ๑ด๑พิ๑ก๑ต๑ร๑ผ๑ิ๑ว๑พร๑ร๑ณ๑ด๑ง๑จ๑น๑ท๑รา ๑น๑ย๑น๑าก๑ว๑ด๑แ๑ก๑ว๑ง
 ๑ด๑ง๑แ๑ด๑ง๑น๑ิด ๑นา๑ด๑ิ๑ก๑เ๑ด๑อง๑ท๑ร๑ง^(๑) ๑ด๑ง๑ว๑ง๑ข๑อ ๑ง๑าม๑ค๑อง๑ง๑าม๑ค๑ว๑คว๑ร
 ๑ถ๑ว๑ด ๑ง๑าม๑เก๑ศ๑ด๑ำ๑เพ๑ศ๑ภ๑ุม๑ริ๑น ๑บ๑ัก๑บ๑ี๑น๑ม๑ว๑ย๑ห๑อ๑ย๑ด๑ร๑อ๑ย๑ด๑ู๑ร๑ร๑ณ
 ๑ป๑าก๑แ๑ด๑ง๑น๑น๑ด๑ว๑ย๑แ๑ด๑ง๑ด๑น๑จ๑แ๑ต๑ม ๑เม๑อ๑ย๑ม๑แ๑ย๑ม๑น๑ำ๑ช๑ม๑ภ๑ิ๑ร๑ม๑ย๑ช๑ว๑ญ
 ๑ไ๑ด๑เ๑ด๑อง๑าม๑ด๑ำ๑ม๑ด๑ี๑ด๑ด๑บ๑ก๑น ๑พ๑น๑ด๑ู๑ร๑ร๑ณ๑แ๑ว๑ว๑า๑บ๑วิ๑ไ๑ด๑ใจ ๑แม๑น
 ๑อง๑ค๑พร๑ะ๑ชิ๑ดา๑ด๑ว๑ง๑ด๑ม๑ร ๑จ๑ะ๑เ๑ก๑เ๑ย๑ม๑อ๑ร๑ช๑ร๑ด๑ก๑เพ๑ย๑ง๑ไ๑น ๑แ๑ด
 ๑ไ๑ด๑ค๑ู๑ห๑ม๑ู๑ช๑ำ๑ย๑ง๑ข๑า๑ด๑ย ๑ด๑ง๑ด๑ำ๑ย๑ใจ๑น๑ี๑จ๑ะ๑ย๑ด๑ไป๑ห๑ย๑บ๑ช๑ม ๑เ๑เห็น๑การ
 ๑อ๑าย๑ท๑ช๑ม๑ำ๑ย๑แ๑ด๑ว๑เ๑ม๑ย๑ง๑พิ๑ก๑ต๑ร ๑ก๑ี๑ป๑ระ๑จ๑ก๑ษ๑แ๑ด๑ว๑ำ๑ต๑ำ๑ง๑ภ๑า๑ษ๑า๑ด๑ม
 ๑แ๑ด๑เ๑ศ๑ร๑เน๑ต๑ร๑เ๑ด๑ย๑บ๑เน๑ต๑ร๑ด๑ง๑เก๑ต๑ค๑ม ๑ย๑ิง๑น๑ิ๑ย๑ม๑ค๑อ๑บ๑ค๑อง๑ค๑ด๑อ๑ด๑ใจ
 ๑ถ๑ง๑ต๑ำ๑ง๑ช๑า๑ค๑ิ๑ก๑น๑ก๑ด๑ไ๑ด๑ก๑ย๑จ๑ิต ๑อัน๑การ๑ค๑ิด๑น๑ี๑จ๑ะ๑เว๑น๑แ๑ก๑ไ๑คร๑ไ๑น

(๑) เเลื่องท๑ร๑ง ๑ห๑มา๑ย๑ถ๑ง๑ร๑ู๑ป๑ำ๑ง๑ส๑ู๑ง๑แ๑หล๑ม

ก็ห้ามเห็นไว้ให้เป็นประมาณใจ แล้วครรรใดตามรฎยามา
 อันชมด้าวที่ชาวสดดมาศ ไม่อุจาดเหมือนจีนประจำท่า อัน
 รูปทรงสัตว์เรณูจำเรณูตา ครนพิศเบองบาทากก็เดียดาย
 เอาผ้าคาดขึงเหนี่ยวจนเรียวรัด พาวิบัตอินทรีย์ให้มีสดาย
 จะดำเนินมิใคร่ตรงพอทรงกาย ย่อมใช้ชายช้ายค้ำมาให้กิน
 มีแต่จะพึงผัวเป็นครว้ใช้ ตัวได้แต่จะร่วมภริมย์ถวิด แต่
 ชายถ้อยทจริตผิดกระบิด ย่อมคว่ำผืนประติพัทธอยู่อุตรา จะ
 เข้าออกนอกในก็ใช้ด้อย บุรุษรูปน้อย ๆ โอ้อ่า อันยาก
 วรรณพิภพที่ไปมา เทยวภิกขจารขอไม่พอกิน ก็อุบายทำ
 กายนั่นต่าง ๆ จะร่ำปางโดยดูไม่รู้ต้น บ้างอุจาทาน^(๑)ทำ
 ทงกายิน บ้างนั่งนอนนอนคินดงโดยจน บ้างก็เอามัดดัดจับ
 อีฐุค้อย จนโดहितแดงย้อยไปเต็มถนน มีได้ของแต่พวกร้อง
 ไม่จรดต ไปเห็นจนก็ได้คิคอนิจจา อันเหต่าเจียงทหารใหญ่
 ในกรุงศรี นั้นได้หมวกจามรฎวนหน้า แวดล้อมเหต่าไทย

(๑) อุจาท หมายถึงอุจาด

ให้ไคดคตา ไครผ่านหน้าคตอชนะบั้งไป ก็ดูคตคตบดกง
 กวนเก่า คตอานทุดเคยเข้าอยู่อาศัย เป็นคตกรอกอยู่นอก
 เวียงชัย ก็เชิญราชดาร์ไวทศวรรการ แลวดั่งของที่คุมไป
 ขันไวห้าง ตามร่างเรื่องตราโกษาดาร์ ทังดองห้างตาม
 อย่างธรรมเนียมนาน แลวดั่งของที่ประทานนั้นออกไป
 ข้างจกคตคตคตคตคตคต เขาดำริแล้วไม่รับประทานได้ ว่ากฏ
 ห้ามกวดขันถึงบรรดัย ประนมไหว้ควรขอบพระคุณมา
 แลวให้คนเร็วรับยั้งนัคเรศ ถวายเหตุราชคฤฤาหา แต่กำ
 หนดนับไวทังไปมา นีทางมายึดบเจ็ดราตรี ผู้ถือดาร์จึงเอา
 ดาร์รับดั่งดั่ง ให้กับจกคตคตคตคตคตคต แลวคตคตคตคตคตคตคต ว่า
 พระเจ้าหมื่นบั้งนั้นโปรดปราน ให้ดั่งทุดไปถวายอภิวาท ตาม
 ราชดำราบุราณดาร์ กับดั่งของในคตของบรรณการ ที่นอก
 อย่างโบราณมีมา นั้นไม่รับครั้นจะกดับให้คนของ ระวัง
 คตของเหมือนไม้แฉ่นแฉ่นหา เดียดายราชไมศรทมีมา ทาง
 ทะเดกเป็นท่ากนดาร์นาน ก็ควรขายจำหน่ายเอาทุนทรัพย์
 ให้คนกดับอยู่ชยามหาดถาน แต่ข้างนอนนั้นเป็นขอประดงค์

นาน ให้บอกบรรณาการขึ้นดังไป อันจกอบดินคำบรรดา
 ของ นนปดงปองโปรดปรานประทานให้ ให้นายห้างปรึกษา
 ขำหวงไทย ตามใจจำหน่ายขายกัน แต่ข้อที่ที่จะได้ไป
 อภิวัต ยังพระบาทหมื่นปีศรีวัดวรรค ต่อด้วยการเคารพ
 อภิวัต บันไดอนมนหน้าโหลาน เป็นบันไดกุดกั้นทุกจังหวัด
 เหมือนไทยถือน้ำพพัฒน์พิธีถาน ประชุมชอบพร้อมหน้า
 บูชาการ วันประสูติพระผู้ผ่านนครา ครั้นถึงวันที่จะทำโดย
 กำหนด เดือนสิบเอ็ดขึ้นทศมาดา จึงจกตกหม้อให้ถลา
 มาเชิญทูตกับขำหวงจร ไปอภิวัตที่บันไดโนนัคเรศ ตาม
 เพศขุนนางแต่ปางก่อน ข้างทูตไทยผู้จะไปถวายกร ก็ขึ้น
 ผ่อนแต่่งเง้าให้งามทรง เป็นคนเจนชัดเช่นในเชิงเก่า ถึง
 แก่เก่าก็จกิตยังหียบหย่ง นุ่งยกช่องกระจกใจผจง นดอง
 องค์อิตตตประทานงาม เอาเด่นากุฎไต้วิไลเกศ ดังชัยเชษฐ
 บุราณชาญดนาม พระพเด็จพระขำหวงท่งปวงตาม ทหาร
 หามคนเกี่ยวด้วยกันไป ครั้นไปถึงทประตูเห็นหมู่ทหาร ริม
 ทวารขัดดาบดูไ้ว ท่งสองแถวรยาดำไป ที่ชนโนไ้เวเหดำ

ที่เกาทัณฑ์ ทั้งง้าวปืนยิงงามไปตามถนน ที่ว่างคนดุดเดียว
เป็นหาดยหาดน ถึงสถานที่จะได้ไปอภิวินท์ พิศพรรณเพียง
จะแฉะดาดคา ด่วนปิดทองธรรมชาติแล้ววาดเขียน ชง
เทียนพันสุวรรณเดชา ที่ถิ่นฐานดะอ้านโอพาร์ รจนาโคม
เคียงเรียงกัน อันโรงวังเป็นทีสำหรับรับ นนประดับแพ
แดงแกดงดรรค์ ได้พู่รายช่ายรอบเป็นขอบคัน เอาพัน
พรรณแพรดาดเป็นหลังคา แดวกแซมดอกไม้กับใบสน
เป็นทยดณบถอกนหนกหนา พอจตกหม้อดดามา ทั้งขุน
นางช่อนหน้ามาเนองกัน แดยรบค่านบถกนหนกหนา ออก
ระอาแล้วไม่วายทผายผน ครนพร้อมหน้าแล้วกพากันจร
จรด ไปอภิวินท์บนด้อสำหรับมา เขาชุยชดุกดุกพร้อมแล้ว
กรอมกราบ ช้างเหดำไทยมิใคร่ราบแต่โรยหา กักด้นดรวด
อยู่จนถวนทั้งด้ามครา แดวกด้นมาดถิตโรงเมื่อแรกไป จง
ตกให้ยกโคะมาตงเดยง ตดอดเรียงรวดราย ทั้งนายไพร่
ครนเสฟเสฟจดำเรจกนจะครรวได หม้อจ้งปราชัยด้วยวาจา
เรารบด้อดวยกนในวณน ก็เป็นทบุญกรรมนหนกหนา

ครินสายแดงแรงศรีพระสุริยา ก็ต่างคนต่างคดาไปจากกัน
 ฝ่ายผู้ตกคนควรกงกวนเก่า คำนวณเนานับนานอยู่ทนน คริน
 ถึงเดือนสิบสองศุกรวัน ๕ ขนดำคัญดำมคำจะจำจร หมู่อ
 จึงให้เชิญพระราชดาร์ บรรณาการทูตอันจะมันผ่อน ประ-
 คับด้วยนาวาฉัตร ๕ ขนนครราชคฤห์คราวดี อันโดยทาง
 ที่จะไปนั้นไครมาต์ จึงถึงราชบักกิงกรุงศรี ฝ่ายทูตเขาจะ
 ไปเห็นได้ดี เพราะชุดบาทคุ่มคุดมไป อันพวกผู้อยู่ชายจำ
 หน้ายของ แแต่หนึ่งครองนอนตรอมจนผอมไม่ ที่ขาดเหลือ
 เจอครบบรรจบไป ก็มีใบบาญชีว่าท่งห้าบาน ครินเสร็จ
 ของเงินทองดำเร็จรับ แแต่ระดับเกศราจะมาต์ถาน ความ
 ดีใจประหนึ่งได้วิมานปาน แแต่บับวารคอยเคร่าทุกเข้าเย็น
 อันเหล่าไทยที่ไต่ไปเป็นเพื่อนยาก ข้ามทะเลดำบากนนั้นแแต่
 เชิญ แแต่ศรากหน้าตราฝนแแต่ทนเย็น จะนั่งนอนแต่เขม้นไม่
 เว้นวาง อันทท่านลัดดำดำเกาหวดง นนพุ่มพวงดาร์พัดไม้
 ขัดขวาง จะแแต่หยากอยู่แต่เหล่าที่เข้าระวาง ปีมปางจะไม่
 เห็นว่าเป็นกาย หากพระชนคิคุณกรุณาภาพ ก็มกราบถึง

พระบาทไม่ขาดสาย จึงได้พ้นโทษอันตราย รอดตายมาขึ้น
 คนเมือง เขากตัญญูตั้งระวงผิด ราชกิจนั้นสุดดำให้ไปว่า
 เหนือ ที่ภักดีโดยการทำงานเบ็ดเสร็จ ไม่ยกเยือกกริยาเหมือน
 ราไชย เมื่อท่านยุกรบัตร์หาปรีक्षाของ ก็ปิดป้องโรคาไม่
 มาได้ เอาอาตม์ทวนกับคนนั้นบอกไป พระวงใจอยู่ด้วยรักข้าง
 ดกชม อุดอกทองราวทองธรรมชาติ พิศവാตม์ได้เว้นวัน
 ตม์ จนโรคันบ้นทบข้างอุปทม เสนหาต่ำตมขึ้นเต็มตัว
 ครนเขากถามเขาหยอกกับบอกพราง จนนายห้างย่นชดงทหัว
 แลวเขากอว่าเจ้าคุณนบุญตัว จึงจับได้แต่ไต่ไต่วันนั้นไปแทน
 ทำให้อ่อนนอนความถึงด้ามกลีบ เขาจึงปรับเอาแต่เหนื่อยก็
 ร้อยแผ่น หากเอาเงินหลวงได้ไปให้แทน จึงได้พ้นค่าแผ่น
 เพราะทำดี ให้เขาชมชาวเราว่าเจ้าชู้ พิเคราะห์ให้ดูก็เป็นน่า
 บิดดี ผดอยเอาตมแต่หน้าให้ราศี มิเคยที่เจ้าไช้ไปได้
 อาย ประการใดไปทางระวางเหคุ ก็ถึงเกศรถยาเข้ามาถวาย
 เห็นการค่าเหลือบ่าจะแบกตะพาย ถ้าหักค่ายฤๅตทพชอรับ
 ไป ไม่เห็นช่องเดยว่าของพระราชทรัพย์ จะได้กลับถามา

กตายเป็นง่ายได้ แด้วแด้นยากที่ทะเลคะเนไทด ก็กตบพา
 มาได้สะดวกดี ดังเทวามาตุ้มประชุมทรัพย์ ไว้สำหรับเฝ้า
 หน่อพระชินศรี จะสร้างสมบัติบรมพระบารมี ในยุคนับรรจบ
 ให้ครบกตบี่ ชะรอยอรรคบุรุษอุดมวงศ์ ในสิบองค์โพธิสัตว์
 คุณิศดวรค์ ได้ศึกษาเทศท่ายทำนายกรรม ในอนันตตำ
 นักขิเนนทรนัน จังคดใจให้พระองค์ทรงนั่ง บัดดงกรกรด
 พระกรรมฐาน ให้ทรงเครื่องนพรัตน์ชัชวาล พระชมณาน
 แทนเบญจกกุชภัณฑ์ เหาพระไตรลักษณ์ทรงเป็นมงกุฏ ก็
 งามสุดยอดค้ำฟ้าสุดธาตวรค์ เหาพระคัตติคุณในกิจกรรม
 เป็นสุวรรณเนาวรัตน์ดังวาล เหาพระวิมุติธรรมเป็นคันฉัตร
 เหาพระสัจเป็นระไบไพศาล ด้วนเครื่องคัตติคุณอันชัชวาล
 พระอุเบกขาญาณเป็นธารกร เหาพระไวบุญญาเป็นอาวสุ
 คัตติคุณดังด้ายแด้วดังด่อน สว่างแจ่มกว่าแสงทินกร สดขาว
 ทั่วโลกแดงาม จะดูโดยใดก็เป็นที่รัก ก็งามนักสุดใดก
 เหลือถาม จะดูฤทธเดาก็คด้ายนารายณราม จะชุกรามไปทั่ว
 กตปา ขอพรพระศรีรัตนตรัย อันเป็นใจจอมพุทธศาสดนา

ช่วยบำบัดตัดบาปกรรมมา ให้ดูโดยเจตนาโพธิญาณ ขอ
 พรบรมเมศวรเรืองฤทธิ์ ซึ่งสถิตอยู่กุฎราชเรืองสถาน เชิญ
 ช่วยพระองค์ทรงชนมาน ให้คงการกำหนดพระทัยตรอง ขอ
 พระพิษณุพงศ์ทรงตั้ง ประทมทิพบัลลังก์ภูษงค์นดอง ช่วย
 ดำรงมรณดาญหุ่ศัตรูปอง ให้มาซึ่งเคียรกัมบังคมคิด
 ขอบวรบงกชพิวดยไว ที่ครรไกรหงส์ทิพรังสรรค์ ช่วยดับ
 ไศกวรรณโรคโรคน ให้ทรงพระฉวีวรรณสมบัติงาม
 ขอพรดีหัตถ์นัยครรไกรศร ดาวเคียวศรทศเคียรดาม ช่วย
 ดำรงดำรง ชคิตความ พยายามไพร่ฟ้าประชาชน อันสมบัติ
 ในจังหวัดทวิปนี ให้อยู่ในพระบารมีทุกแห่งหน ให้พระ-
 เกียรติของฟ้าดูขาด ขอพระชนม์ได้รอยพระวษา เอย ฯ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์วิบูลกิจ เลขที่ ๔๐๐ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ พระนคร
นายคล้อย ทรงบัณฑิตย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๓

